

Národní muzeum pokračuje v pomoci při záchraně kulturního dědictví Ukrajiny, kam vysílá novou, technologicky unikátní digitalizační stanici Archa III

5.3.2025 - | Národní muzeum

V rámci projektu Archa, který je součástí iniciativy Podpora ukrajinské kultury, za kterou stojí Ministerstvo kultury ČR a Český výbor ICOM, vyśle Národní muzeum na válkou zasaženou Ukrajinu novou digitalizační stanici Archa III. Cílem technologicky unikátního projektu, který je naplánován na dva roky, je ochrana a podpora ukrajinského kulturního dědictví. Program zahrnuje několik projektů a vzniká za podpory Nadace Karel Komárek Family Foundation.

Národní muzeum pomáhá muzejním a kulturním institucím na válce postižené Ukrajině od začátku. V roce 2022 z pověření Ministerstva kultury ČR vyslalo na Ukrajinu zásilku materiálu určeného pro záchranu kulturních památek. Podle informací UNESCO jich bylo během tříletého válečného konfliktu poškozeno téměř 500.

„Díky našemu odbornému know-how v oblasti digitalizace máme jedinečnou příležitost udělat další krok a pomoci ukrajinským kulturním institucím chránit jejich kulturní dědictví, které je ohroženo válkou. Unikátní projekt Archa III je konceptem, který naprosto souzní s posláním Národního muzea – uchovávání historie a sbírkových předmětů a artefaktů, které ji tvoří. Díky nové digitalizační stanici Archa III jsme schopni pomoci našim kolegům v muzeích v rámci celé Ukrajiny digitalizovat jejich cenné objekty – historické předměty a přírodovědecké exponáty a pomoci jim tak v jejich úsilí při ochraně kulturního dědictví,“ říká generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Projekt Archa III je unikátní digitalizační studio postavené na konstrukci vozu Volkswagen Crafter. Archa je vybavena mobilním 3D skenovacím zařízením včetně dvou fotogrammetrických vícekamerových robotů. Systém se skládá z několika hlavních součástí: vozidlo upravené pro digitalizaci, svislé rameno nesoucí digitální kamery, snímací jednotka a otočný stůl pro sbírkové předměty. Celý robotický systém je řízen hlavním počítačem v zadní části dodávky. Kompaktní foto studio umožňuje snímání exponátů, a to v případě těch menších uvnitř Archy a v případě těch větších či citlivých na přepravu přímo v muzeích. Unikátní skenovací jednotka s posuvným ramenem a otočným stolem zajišťuje detailní zachycení předmětů ze všech úhlů, což přispívá nejen k jejich dokumentaci, ale i k vytvoření přesných 3D modelů, které mohou být v případě ztráty originálu použity pro další studium. Všechna čerstvě digitalizovaná obrazová data jsou vkládána do sofistikovaného systému cloudového úložiště. Součástí projektu je také školení kompletního digitalizačního pracovního postupu pro personál obsluhující digitalizační jednotku, což může pomoci i v rámci dlouhodobého rozvoje ukrajinských kulturních institucí. Projekt je mimořádně komplexní a vyžaduje nejen významné finanční prostředky, ale také odborné know-how. Archa III se bude pohybovat po celé Ukrajině, kde bude sloužit muzeím a institucím a významně pomůže s efektivní digitalizací bohatého kulturního dědictví Ukrajiny. Jako první zamíří do Národní kulturní rezervace Kyjevsko Pečerská Lavra.

Program Podpora ukrajinské kultury zahrnuje několik projektů, které jsou připravovány ve spolupráci s ukrajinskou stranou a financovány soukromými dárci.

„Ochrana kultury v časech války hraje klíčovou roli jak pro zachování identity národa, tak pro udržení jeho naděje na obnovu. Kvůli poskytování nezbytné humanitární a vojenské pomoci Ukrajině jsou rozpočty jednotlivých států i finanční možnosti neziskových organizací již napjaté. Proto je v této době zapotřebí hledat nové cesty, jak ukrajinské kulturní dědictví ochraňovat. Jednou z nich je partnerství soukromého a veřejného sektoru, díky němuž vznikl právě projekt Archa. Ten pomáhá zmírnit ztráty, které Ukrajina na poli kultury utrpěla, a zároveň slouží jako model pro ochranu kultury v globálním měřítku,“ řekl předseda správní rady Nadace KKFF Karel Komárek.

Partnerství a propojení veřejného a soukromého sektoru a neziskových organizací ukazuje, že ochrana kulturního dědictví může být společným cílem napříč různými oblastmi. Díky předávání zkušeností a znalostí zajišťuje Archa III nejen okamžitou pomoc, ale i trvalý přínos pro budoucí ochranu a správu kulturního dědictví na Ukrajině, stejně jako kulturní spojení mezi našimi zeměmi.

„Vláda ČR, Ministerstvo kultury a jeho příspěvkové organizace od samého počátku ruské agrese Ukrajinu podporují. Archa III je další v řadě unikátních počinů, které dávají naději na záchranu, a především obnovu ukrajinského kulturního dědictví. Archa III je, podobně jako v předchozích případech, výsledkem skvělé spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru. Mobilní pracoviště pro 3D skenování cenných historických a kulturních předmětů je unikátním a technologicky vyspělým pracovištěm, které umožní muzeím digitalizovat své cenné objekty – historické předměty, přírodní exponáty a další – v místech nejvyšší potřeby, a vytvořit tak 3D kopie exponátů, které mohou být následně použity pro další studium a zachování cenných předmětů v případě ztráty originálů. Děkuji hlavnímu partnerovi Archy III, Nadaci Karel Komárek Family Foundation, bez níž by vybudování Archy III nebylo možné, děkuji také všem pracovníkům našeho Národního muzea. Jejich znalosti jsou klíčové,“ říká ministr kultury Martin Baxa.

Unikátní český projekt Archa nedávno podpořila v rámci charitativního setkání v londýnském Victoria and Albert Museum, jehož cílem bylo získat hmotnou i myšlenkovou podporu projektu, také řada významných osobností ze světa byznysu, diplomacie a politiky včetně britského expremiéra Borise Johnsona.

Projekt Archa

Projekt zahrnuje tři specifické jednotky. Archa I se zaměřuje na konzervaci a restaurování písemného dědictví, jako jsou knihy a rukopisy. Archa II nabízí mobilní řešení pro digitalizaci 2D objektů z ukrajinských kulturních institucí. Archa III je pak jednou z prvních digitalizačních jednotek svého druhu, vytvořenou speciálně pro ochranu ohrožených artefaktů.

<https://www.nm.cz/media/tiskove-zpravy/narodni-muzeum-pokracuje-vpomoci-pri-zachrane-kulturniho-dedictvi-ukrajiny-kam-vysila-novou-technologicky-unikatni-digitalizacni-stanici-archa-iii>